

2012

VAASI nro 10

JÄRVENPÄÄN
SUOMI-UNKARI SEURA

Järvenpään Suomi-Unkari Seura ry

2.11.2012

Järvenpään Suomi-Unkari Seura ry

VAASI 2012

Arvoisa lukija	3
Üdvözlet Vácról	4
Terveiset Vácista	6
Kielikurssini Järvenpäässä – Järvenpääi nyelvtamfolyam	9
Sirpakoiden keikka Badacsonyssa syyskesällä 2012	10
Järvenpään ja Vácin virallinen nuorison leirivaihto täytti 25 vuotta	12
Hungaroring, suomalaisten kotirata formulaykkösissä	13
Pieni kylä Tonavalla	15
Sain upean mahdollisuuden vieraillla...	17
Leirikoulu Unkarissa	18
Otteita Julie Wichmannin artikkelista, jossa kerrotaan pustan paimenten elämästä 1900-luvun alussa	19
Kaalipata	21
Ristikko	22
Pieni Unkari-visa	23
Laulellen	24

Järvenpään Suomi-Unkari Seura ry vuonna 2012

Heli Alaja	puheenjohtaja
Jari Ahola	
Osmo Björkman	varapuheenjohtaja
Éva Elsö	
Mirja Forsell	taloudenhoitaja
Kirsti Kutvonen	
Merja Lehtonen	sihteeri
Tuula Pulkkinen	
Marita Virkki	

Arvoisa lukija!

Pidät nyt kädessäsi pitkästä ajasta uudelleen ilmestynyttä Vaasi-lehteä. Ensimmäisestä numerosta on jo kulunut kohta 20 vuotta ja edellisestäkin useita vuosia! Mikäköhän on ollut syy? Positiivisesti voimme ajatella, että kaikkennäköistä toimintaa on ollut niin paljon, että lehdenteko on jäänyt taka-alalle. No, olkoon syy mikä tahansa, niin tässä on nyt lehtemme valmiina luettavaksi.

Eurooppa on tällä hetkellä monenlaisten myllerrysten kenttä. Unkarillakaan ei mene hyvin. Mutta muistakaamme, että juuri vaikeuksien keskellä ystäviä tarvitaan! Muistakaamme unkarilaisia ystäviämme ja tuttaviamme kirjein, sähköpostein ja lämpimin ajatuksin.

Kanssakäyminen väcilaisten ystäviemme kanssa on kuluneina vuosina entisestäänkin vilkastunut ja monipuolistunut. Se on ollut riemullista ja siitä iloitsemme! Erikoisesti on ollut mukavaa havaita miten monet nuoret ovat olleet liikkeellä. Ovet ovat auki heille myös seuramme toimintaan!

Erikoisesti tänä vuonna on ajatuksissani usein ollut kaksi naista, joita kummassakin maassa on laajalti muistettu. Toinen heistä on unkarilainen runoilija *Erzsébet Túrmezei*, jonka syntymästä on tänä vuonna kulunut 100 vuotta ja toinen suomalainen runoilija *Anna-Maija Raittila*, joka siirtyi tästä elämästä parempaan elokuussa. He molemmat olivat kristittyjä runoilijoita ja myös ystäviä keskenään. Anna-Maija Raittila on kääntänyt monia unkarilaisen ystävänsä runoja suomeksi.

Toivotan sinulle, hyvä lehtemme lukija, mukavia lukuhetkiä pimenevässä syksyssä! Kirjoitan tähän lopuksi vielä Erzsébet Túrmezein runon, jonka Anna-Maija Raittila on kääntänyt.

MAHDOLLISUUTEMME

Ystävälleni, jonka toinenkin jalka amputoitiin

Ilman jalkojakin
 voi kävellä keskellä maailmaa
 ja molemmat jalat tallella
 pyöriä itsensä ympärillä.
 Ilman jalkojakin
 voi etsiä kadonnutta
 ja molemmat jalat tallella
 mittailla katuja aikaa tappaakseen.
 Jalat tallella kiertää kehää,
 ilman jalkoja avartaa näköalojaan.
 Kyllä voi, kyllä
 saada Kristukselta jalkojen tilalle siivet.

Heli Alaja

Järvenpään Suomi-Unkari Seuran puheenjohtaja

ÜDVÖZLET VÁCRA

Beszámoló a váci Finn-Magyar Baráti Kör ez évi munkájáról

Örömmel veszünk részt a két város (Järvenpää és Vác) kapcsolatának alakításában.

Nemrég elgondolkodtató érdekességre figyeltem fel egy Németországból érkezett szövegben. A levél írója kapcsolatfelvételt kezdeményezett. Arról írt, hogy jó lenne a kapcsolatot felépíteni és kiépíteni (Aufbau und Ausbau der Kontakte). Elsőre a német gondolkodás bonyolultságának gondoltam, aztán eszembe jutott: mennyire igaza van! Egy kapcsolatot nagyon könnyű elkezdni.

A felépítés, amikor elfogadjuk a barátsági szerződést. A városvezetők ünnepélyesen aláírják. A „felépítés” ceremóniáját követi a „kiépítés” folyamata. Ha nem követi a kiépítés, a felépítmény eldől. Hasonló történik a hirtelen felnőtté serdült szervezetben is. A csontok, az emberi test váza megnyúlik. Felépül az ember. Ezt a biológiai folyamatot kíséri és követi a „kiépülés”, amikor a vázra izom és kötés kerül. Meglátásom szerint így van ez az országhatárokon átívelő, népeket összekötő baráti társaságok, illetve közösségek működésében is. A német levélírónak igaza van! Nem elég csupán a kapcsolatot felépíteni, szükség van a kiépítésre, hogy a kapcsolat vázára izmok, kötőszövetek kerüljenek.

Vác és Järvenpää között 1984-ben létesült testvérvárosi kapcsolat. Hála Istennek még közöttünk vannak az „alapító atyák és anyák” közül. Két év múlva – 2014-ben – jó lenne közös összefogással megünnepelni a 30. évfordulót! A kapcsolat felépítését követte a kiépítés mai napig tartó folyamata. Vannak példaértékű találkozások és alkalmak. Az augusztus végi järvenpääi látogatásunk alkalmával a búcsúköszöntésben arról beszéltem, hogy ami az eltelt napokban velünk és köztünk történt, nem tetszik a sötétség

fejedelmének. A gonosz görög neve kifejező: „diabolosz”. A nevében hordozza az alaptulajdonságát: szétdobáló. Lerombolni a közösséget. Szanaszét vinni az embereket, elszigetelve egymástól őket.

A testvérvárosi, illetve a testvéregyházi kapcsolat építő alkalom a közösség megélésre, a kapcsolat kiépítésére, a barátság kialakulására és megerősödésére. Mivel összehoz és nem szétdobál, feltétlenül hasznos érték! Ahogyan minden építés, ez is áldozatot és erőfeszítést igényel. Áldozat, erőfeszítés és elkötelezés nélkül nem működik. Számítanunk kell olyan hangokra és véleményekre, amelyek a testvérvárosi kapcsolatban kizárólag és csupán turisztikai megmozdulást sejtjenek. Több testvéregyházi csoport utazását szerveztem és vezettem az évek során. Mindig mosolyogva, egyfajta belső derűvel hallgattam az indulás előtt jókívánságokat. „Kellemes pihenést és szép üdülést kívánunk!” Nagy baj lenne, ha a kapcsolatot a saját, személyes üdülésünkre és pihentetésünkre használnánk! Véleményem szerint az együtt töltött idő – még ha kirándulással is telik – munka. Hiszen a testvérvárosi és testvéregyházi kapcsolat építőmunkásai vagyunk. Minden egyes találkozásunk élmény és öröm, ami magában hordozza a következő alkalmak előkészítését. Szüret és egyben a következő

szüretnek előkészítése. Így tartozunk össze vendéglátók és megvendégelték.

A személyünkkel megjelenítjük az általunk képviselt közösséget. Amikor meghallom valahol Finnország nevét, azonnal Järvenpää városa és a környék jut az eszembe. Érdekes módon nem a sétálóutcai kék hattyúk, nem a műemlék vasútállomás, nem is a betontemplom, hanem a järvenpääi emberek, barátaim és ismerőseim, akikkel nagy élmény újra és újra találkozni. Véleményem szerint ez a kapcsolat gyümölcse! Minden áldozatot megér!

Számomra példaértékű a järvenpääi magyar- finn baráti kör működése. Örömmel hallok a híreket, a szép programokról szóló beszámolókat.

Vácott 2012. májusában új lendületet vett a városi finn-magyar társaság. Lelkes szervezők kerestek meg. Egyikük az országos szervezetbe történő bekerülést és képviseletet vállalta. Másikuk a finn nagykövetséggel tartja a kapcsolatot és az általuk szervezett programokról ad tájékoztatást. Van, aki az anyagiak gazdája. Szabó Judit, aki a järvenpääi baráti körben is kedves ismerős, finn nyelvtanfolyamot tart. Az evangélikus egyházközség az épületében biztosít helyet a baráti kör összejöveteleinek és rendezvényeinek. Felkérést kaptam a baráti kör elnöki tisztségére. Sokféle egyházi munkám mellett örömmel elvállaltam. Hála Istennek olyan személyes ismeretséggel és de jó ezt leírni baráti társasággal rendelkezem, amelyet biztosan a váci Finn-Magyar Baráti Kör javára is fel tudunk használni.

Március végén feleségemmel Järvenpääben vettem részt a város óvodásainak és iskolásainak délutáni napközis foglalkozásra is helyet adó új egyházi épület ünnepélyes felszentelésén és az egyházközség 60. születésnapjára rendezett ünnepségen.

Április elején a järvenpääi evangélikus gyülekezet frissen érettségizett fiataljait láttuk vendégül

Vácott, akik James Cox lelkész vezetésével látogattak el hozzánk.

Tavasszal a baráti körünk két tagja Fónagy István és Szabó Hella látogattak el Järvenpääbe. A nyár elején városunk polgármesterének és alpolgármesterének látogatására került sor. Örülök, hogy sikerült megtervezni és létrehozni ezt a találkozást! Június elején újra alakult a váci Finn-Magyar Baráti Kör. Jari Vilén finn nagykövét és Martti Turtola finn professzor látogattak városunkba. Az alkalom végén hivatalosan bejelenték a baráti kör szervezésének szándékát. Közel 50-en írták alá a jelentkezési ívet. Az alakuló baráti kör leendő tagjai ellátogattak a budapesti finn nagykövetség épületébe. Júliusban finn ifjúsági csoport érkezett Vágra. Részt vettek a városi fesztivál programjain. Augusztus 24-29. között remek találkozást élhetünk át Järvenpääben. A Váci Evangélikus Egyházközség szervezésében és képviseletében 27 fős csoport látogathatott el a testvérvárosunkba és az ottani egyházi közösségbe. Ebből az alkalomból is szeretném hálás köszönetünket kifejezni. Köszönjük a vendéglátást, a kirándulásokat, az együtt töltött órákat! Köszönjük a szervezők és a vendéglátó családok, háziasszonyok és házigazdák minden fáradozását!

Szerdán – szeptember 26-án – kezdődik az észtországi Tartu városában a finn-észti-inkeri-magyar lelkészkonferencia, amelyen a Magyarországi Evangélikus Egyház egyik küldöttjeként

vehetek részt. Amennyiben lehetőség adatik ott is szorgalmazni fogom a testvérvárosi és egyházi kapcsolatok ápolásának és művelésének szükségességét. Mindenképpen szeretném valamiképpen kifejezni a két város – Vác és Järvenpää – élő kapcsolatát, benne az egyházi, kulturális, szervezeti, családi, illetve személyes kontaktusok elevenségét, amely hála Istennek, eleven, teherbíró és lendületes.

Terveinkben szerepel egy november végi váci, városi rendezvény szervezése, amikor kulturális finn estet tartunk diákok és zenészek bevonásával.

Újra visszatérek a nyitó gondolathoz. A kapcsolatot felépítjük és utána az évek során szorgalmas és kitartó munkával kiépítjük. Hiszem, hogy a testvérvárosi kapcsolatnak éppen úgy, mint az egyházi kapcsolatnak ígéretes és szép

TERVEISET VÁCISTA!

Ajatuksia kaupunkien ystävydestä ja katsaus Vácin Suomi-Unkari Ystävyysseuran tämän vuoden toimintaan.

Iloitsemme kahden kaupungin (Järvenpään ja Vácin) yhteyksien solmimisesta. Hiljattain herätti mielenkiintoa eräessä Saksasta tulleessa kirjeessä olevat sanat. Kirjeen kirjoittaja oli tehnyt aloitteen kaupunkien välisen yhteyden solmimisesta. Hän mainitsi, että olisi hyvä solmia ystävyys ja kehittää sitä (Aufbau und Ausbau der Kontakte).

Kuvaus tuntui silloin minusta hieman saksalaiselta mutkikkaalta ilmaisulta, mutta sitten huomasin, miten oikeaan se osuikaan! On helppo luoda yhteys. Kaupunginjohtajat allekirjoittavat juhlallisesti sopimuksen, mutta

pályája van. A múlt – lassan 3 évtized. A jelen – ez a levél. A jövő – már elkezdődött és formálódik, ámde még sokat kell dolgozni rajta!

Ehhez kívánok jó egészséget, barátságot, lelkesedést és élő közösségeket ott, Järvenpääben és itt, Vácott!

Üdvözlettel:

Detre János

evangélikus parókus lelkész/kirkkoherra
a váci finn-magyar baráti kör elnöke

yhteyden luomista tulee seurata kehittämistyö. Jos se puuttuu, niin yhteys särkyy. Samoin tapahtuu nopeasti kehittyvässä ihmisruumiissakin. Luusto, ihmisen runko, kasvaa ja voimistuu. Tätä biologista tapahtumaa seuraa kehittyminen, kun luiden ympärille kasvavat lihakset ja sidekudokset. Mielestäni samoin tapahtuu myös yli rajojen ulottuvassa kansojen välisissä ystävyysuhteissakin. Saksalainen kirjoittaja oli oikeassa! Ei riitä vain yhteyksien luominen, tarvitaan myös kehittämistyötä, jotta yhteyden luusto saisi ympärilleen vahvistavat lihakset ja kudokset.

Vácin ja Järvenpään välille luotiin ystäväkaupunkisuhteet v.1984. Jumalan kiitos, keskuudessamme on

vielä "perustajaisiä ja -äitejä". Kahden vuoden kuluttua olisi mukava yhdessä juhlia 30-vuotista taivaltamme! Yhteyden luomista on seurannut tähän päivään asti ulottuva kehitystyö. On ollut esimerkillisiä tapaamisia ja tilaisuuksia. Viime vuonna, järvenpääläisten vierailun yhteydessä, puhuin siitä, se, mitä tämän vierailun aikana olemme kokeneet, ei ole miellyttänyt pimeyden ruhtinasta. Paholaisen kreikankielinen nimi diabolos, kuvaa sen perusolemusta: hajalle repivä. Sen tarkoitus on tuhota yhteys ihmisten välillä ja erottaa heidät toisistaan.

Ystävyyskaupungin ja ystäväseurakunnan yhteydessä on kysymys yhdessä elämisestä, yhteyden kehittämisestä, ystävyysyden syntyämisestä ja sen vahvistamisesta. Siinä yhdistetään, ei hajoteta, ja se on ehdottoman tärkeä arvo! Kuten kaikessa rakentamisessa, tässäkin vaaditaan uhrautumista ja vahvistamista. Niitä ilman yhteys ei kestä. On huomioitava sellaisetkin mielipiteet, jotka näkevät ystävyyskaupunkitoiminnan vain turistimatkailuna. Olen järjestänyt monia ystäväseurakuntamatkoja ja toiminut niiden johtajana vuosien aikana. Usein olen hymyillen kuunnellut hyvänmatkan toivotuksia ennen lähtöä: Mukavaa lepoa ja lomailua! On todella suuri vahinko, jos käytämme tätä yhteyttä vain omaa lomailuamme ajatellen! Mielestäni yhdessä vietetty aika olkoon se vaikka retkeilyä - on työtä. Olemme ystävyyskaupunki- ja ystäväseurakuntayhteyden työntekijöitä. Jokainen yksittäinen tapaaminen on elämys, joka jo valmistelelee seuraavan kohtaamisen suunnittelua. Sadonkorjuu jo kantaa seuraavan sadonkorjuun valmistelua. Näin me vieraat ja isännät kuulumme yhteen. Omalla persoonallamme kuvaamme sitä yhteisöä, jota edustamme. Kun kuulen jossain sanan Suomi, tulee heti mieleeni Järvenpään kaupunki ja sen ympäristö. Ei erikoisesti sen kävelykadun joutsenet, ei muistomerkkimäinen rautatieasema eikä betonikirkko, vaan järvenpääläiset ihmiset, ystäväni ja tuttavani, joiden tapaaminen on yhä uudelleen elämys. Miele-

täni tämä on yhteyden hedelmä! Se palkitsee kaiken vaivannäön!

Minun mielestäni Suomi-Unkari Seuran toiminta Järvenpäässä on esimerkillistä. Iloiten kuuntelen uutisia ja selostuksia sen hienosta toiminnasta.

Tämän vuoden toukokuussa Vácissa Unkari-Suomi seura sai uutta pontta. Innokkaat puuhahmukset tulivat luokseni. Heistä toiset aikovat pitävät yhteyttä valtakunnalliseen ystävyysjärjestöön, toiset taas Suurlähetystöön ja kertovat sen järjestämistä ohjelmista ja joku huolehtisi raha-asioista. *Judit Szabó*, joka on myös Järvenpään ystäväpiirin tuttu, on lupautunut opettamaan suomen kieltä. Evankelinen seurakunta antaa tilat ystäväpiirin kokoontumiseen ja tilaisuuksien järjestämiseen. Minua pyydettiin ystäväpiirin johtajaksi ja monenlaisen seurakuntatyön ohella lupauduin tehtävään. Henkilökohtainen asiantuntemus ja hyvien ystävien tuki varmaan auttavat myös Vácin Unkari-Suomi Ystävyyspiirin työssä.

Maaliskuun lopussa sain vaimoni kanssa ottaa osaa Järvenpään seurakunnan uuden toimitalon vihkiäisiin ja samalla seurakunnan 60-vuotisjuhliin. Uusi talo tarjoaa tilat päiväkerho- ja iltapäiväkerhotoimintaan sekä nuorten kokoontumiseen.

Huhtikuun alussa vieraili luonamme, Vácissa, juuri ylioppilaskirjoituksista selvinneiden seurakunnan nuorten joukko, pastori *James Coxin* johdolla.

Keväällä kaksi seuramme jäsentä, *Hella Szabó* ja *István Fónagy*, vierailivat Järvenpäässä. Kesän alussa olivat vierailuvuorossa kaupunkimme pormestari ja varapormestari. Iloitsen siitä, että tämä tapaaminen järjestyi!

Kesäkuun alussa perustettiin uudelleen Vácin ri-Suomi Ystävyysseura.

Suurlähettiläs *Jari Vilén* ja professori *Martti Turtola* tutustuivat kaupunkiimme. Tämän vierailun jälkeen tuli esille ajatus perustaa uudelleen Ystävyysseura Váciin. Lähes 50 henkilöä allekirjoitti sopimuksen. Tulevat seuran jäsenet kävivät vierailulla Budapestissä Suomen Suurlähetystössä.

Heinäkuussa järvenpääläisten nuorten joukko saapui Váciin ja otti osaa kaupungin festivaaliohjelmaan.

Elokuun 24.-29. välisenä aikana Vácin evankelisen seurakunnan 27-henkinen joukko vieraili ystävyyskaupungissamme ja ystäväseurakunnassamme. Tästä vierailusta haluaisin lausua sydämelliset kiitokset! Kiitämme vieraanvaraisuudesta, retkistä ja yhdessä vietetyistä hetkistä! Kiitämme myös järjestäjiä ja isäntinä toimineita perheitä kaikesta vaivannäöstä!

Keskiviikkona, 26. syyskuuta, alkaa Eestissä, Tartossa, suomalais-eestiläis-inkeriläis-unkarilaispappien konferenssi, johon saan ottaa osaa yhtenä Unkarin Evankelisen kirkon edustajana. Niin monessa tilaisuudessa kuin mahdollista, aion tuoda esille ystäväkaupunki- ja ystäväseurakuntatyön merkityksen ja haluaisin myös kertoa Vácin ja Järvenpään elävästä ystävyys-suhteesta, samalla myös esitellä sen monipuolista toimintaa kulttuurin, seurakunnan, perheiden ja henkilökohtaisten suhteiden merkitystä. Jumalan kiitos, se on elävää ja innostavaa!

Suunnitelmissamme on järjestää marraskuun lopulla, kaupungin tapahtumien yhteydessä suomalaisen kulttuurin ilta, jossa opiskelijat ja muusikot esiintyvät.

Palaan vielä alussa esittämiini ajatuksiin. Olemme luoneet yhteyden ja vuosien varrella vahvistaneet sitä toiminnallamme. Uskon, että ystävyyskaupunkien ja ystäväseurakuntien välisillä suhteilla on kaunis ja lupaava tulevaisuus. Mennyt – 30 vuotta, nyt - tämän päivän ajatukset, tuleva - toiminnan jatkuvuus, vaikkakin on vielä paljon tehtävää! Tähän kaikkeen toivon terveyttä, ystävyyttä, intoa ja elävää yhteyttä siellä Järvenpäässä ja täällä Vácissa.

Terveisin:

János Detre

evankelisen seurakunnan pastori
Vácin Unkari-Suomi Ystävyyspiirin johtaja

Suomennos: Heli Alaja

KIELIKURSSINI JÄRVENPÄÄSSÄ

Tähän asti olen käynyt Suomessa neljä kertaa. Ensi kahdella kerralla en puhunut vielä suomea yhtään. Aloitin opiskella suomen kieltä yliopistossa vuonna 2008.

Kaksi vuotta sitten sain mahdollisuutta viettää puolitoista kuukautta Järvenpäässä opimisella kieltä ja tutustumisella maata.

Saapuin Suomeen Juhannuksen päivänä. Illalla osallistuimme Leiriniemessä Juhannuksen juhlaan. Melkein joka viikolla asuin toisen perheen luonaan. Yritin opiskella ja harjoitella suomea joka päivä, jossa isännät ovat auttaneet minua paljon. He korjasivat harjoituksia ja virheitä. Olen voinut harjoitella ja opiskella ei vain suomea vaan myös tutustua suomen kulttuuriin ja tapoja.

JÄRVENPÄÄI NYELVTANFOLYAM

Eddig összesen négy alkalommal jártam Finnországban. Első két alkalommal még egyáltalán nem beszéltem finnül, majd 2008-ban az egyetemen kezdtem el megismerkedni a finn nyelvel.

Két évvel ezelőtt kaptam a lehetőséget, hogy eltölthetek másfél hónapot Järvenpääben, nyelvtanulással, s az országgal való megismerkedéssel.

Éppen Juhannus napján érkeztem, amikor is este részt vettünk a Leiriniemiben megrendezett Juhannus ünnepségen, majd minden héten más és más családnál laktam. A mindennapi finn tanulásban s gyakorlásban a vendéglátóim is nagyon sokat segítettek, kijavították a feladataimat, s a hibáimat. Azonban nem csak a nyelvet tudtam tanulni, s gyakorolni, hanem megismerkedhettem a finn kultúrával s szokásokkal is. Vendéglátóim megmutatták nekem az országot, jártam többek között Porvooban, Kiuruvesiben, Tampe-

reben, Iittalában, Lahtiban, Helsinkiben s még Észtországban Tallinban is. Rengeteg ajándékkal, s élménnyel gazdagodtam, amit mindenkinek szeretnék megköszönni. Az a nyár mindig felejthetetlen lesz számomra, soha nem fogom elfelejteni a Finnországban töltött időt. Köszönet illeti a Järvenpääi Finn-Magyar baráti kört, akiktől szintén sok segítséget kaptam. S legfőképp sok köszönet vendéglátóimnak: Esa és Mirja Perttu, Elsa, Heli Alaja, Helvi Söderlund, Liisa Viras, Tuula Pulkkinen.

Nykyään opiskelen yliopistossa käännöstä ja tulkkausta englanniksi ja italiaksi, mutta en lopettanut suomen opiskelemisen. Tulevaisuudessa haluaisin kääntää kirjoja ja opettaa kieliä, ensiksikin suomen kieltä!

Jelenleg angol-olasz fordítást és tolmácsolást tanulok az egyetemen, de nem hagytam abba a finn nyelv tanulását. A jövőben szeretnék szépirodalmi műveket fordítani, illetve nyelveket tanítani, mindenekel ött finn nyelvet!

Jelenleg angol-olasz fordítást és tolmácsolást tanulok az egyetemen, de nem hagytam abba a finn nyelv tanulását. A jövőben szeretnék szépirodalmi műveket fordítani, illetve nyelveket tanítani, mindenekel ött finn nyelvet!

Judit Szabó

SIRPAKOIDEN KEIKKA BADACSONYSSA SYYSKESÄLLÄ 2012

Kävimme jo neljä vuotta sitten Badacsonyssa juhlimassa viinisatoa, nyt oli uusinnan aika, sillä muistot edelliseltä retkeltä olivat mukavia. Suomen sateinen syksy muuttui kesäiseksi hellesääksi, jota kesti koko vierailun ajan. Matkaseurueessamme oli tanssijoiden lisäksi joitain ”turisteja”, lepo-vuorossa olevia sirpakkalaisia, meitä oli kuitenkin yli parikymmentä mainiot muusikkomme mukaan lukien.

Tuloiltana Sirpakat tanssivat kylän ravintolassa ”kenraaliharjoituksena” osan ohjelmasta, ja hyvin meni! Niin hyvin, että pääsimme maistelemaan viinejä ravintolan viinikellariin... Lauantain juhlien tanssiesitys sujui mallikkaasti ja yleisö eli mukana, taputuksia tuli teltan täydeltä. Mukanamme oli myös Kurvikkaat-ryhmä, joka esitti herkkiä naisellisia tansseja taitavasti saaden myöskönsä suosiota. Mieleen jäi norjalainen Badacsonyssa vuosia asunut pyörällä liikkuva mies, joka katsoi Sirpakoiden tanssia jo harjoituksissa innokkaasti ja rimputteli pyöränkelloa suosionosoituksena. Hän taisi olla oikea fanittaja, sillä sunnuntain juhlan jälkeen saimme hänen aivan meitä varten itse paimia vohveleita ja kahvia, jotka hän toi mukanaan pyörällään juhlateltalle! Mutta taisi fanittajia olla muitakin, sillä jo kuulutus Sirpakoiden tulosta lavalle aiheutti taputusmyrskyn. Erityisesti Sirpakoiden esittämä unkarilainen tanssi sai melkoiset suosionosoitukset koko yleisöltä.

Ja suosio jatkui sunnuntain juhlissa! Paikallisia tanssiryhmiä oli myös muka-

na, taitavia ryhmiä, varsinkin miestanssijoiden soolo- ja ryhmätanssit olivat hengästyttävän hienoja. Mutta eipä tarvinnut hävetä Sirpakoidenkaan puolesta: huolimatta tosi pitkäksi venyneestä odottelusta kuviot onnistuivat, ja tanssin ilo näkyi ja tuntui. Itse jäin keväällä ”eläkkeelle” Sirpakoista ja nyt katsomossa istuessani tunsin aivan silkkaa kateutta ryhmäni tanssijoita kohtaan. Mutta olin myös sanomattoman ylpeä hiestä, sillä tanssit olivat ”nappisuoritus”. Juhlakulkue soljui aurinkoisia katuja pitkin, välillä tanssittiin, laulettiin, maisteltiin viiniä. Mukana oli kaikenlaisia hevoscärryjä, tanssiryhmiä, historiallisiin asuihin pukeutuneita paikallisia. Ilmapiiiri oli leppoisa ja iloinen. Vaikka tämä oli jo kerran kokenut, tunnelma ja ihmiset antoivat jotain evästä taas alkavaan arkeen.

Lämpöiset kiitokset *Aira* ja *Osmo Björkmanille*, jotka olivat ”myyneet” Sirpaka-keikan nyt jo kaksi kertaa Badacsonyn viinijuhlille! Lisäksi he olivat taas kerran oivia oppaita ja tulkkeja. Eikä siinä vielä kaikki: lisäetuna saimme nauttia Airan ja Osmon vieraanvaraisuudesta heidän omassa viinikellarissa, jonka historiaa saimme kuulla ja ja konkreettisesti kokea maistuvan viinin muodossa.

Mukavat muistot kauniista Badacsonyn viinikylästä kirjoitti **Mirja Nyrhinen**

Kuvissa Sirpakat Badacsonyssa juhlakulkueessa ja lavalla pääjuhlassa (kuvat: Pentti Nyrhinen).

JÄRVENPÄÄN JA VÁCIN VIRALLINEN NUORISON LEIRIVAIHTO TÄYTTI 25 VUOTTA

Ystävyyskaupungit aloittivat yhteisen leiritai-paleensa vuonna 1987, jolloin 30-henkiset ryhmät vierailivat toistensa luona. Järvenpääläiset viivähtivät ensin 10 vuorokautta Unkarissa ja muutama viikko myöhemmin vácilaiset lensivät sateiseen Suomen kesään yhtä pitkäksi ajaksi.

Yhteistyö on jatkunut siitä lähtien katkeamatta, vuoroin vieraisa periaatteella. Viime kesänä oli järvenpääläisten vuoro leireillä Tonavan rantamilla ja ensi kesänä isännöimme ystäviämme täällä kotikaupungissa.

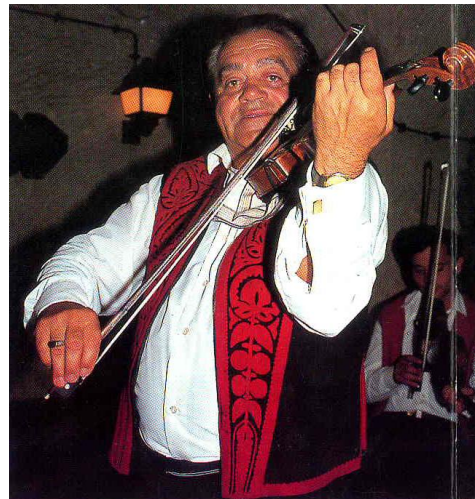
Synttärivuosi lienee kaikkien aikojen vilkkain molemminpuolisten vierailujen osalta. Virallisen nuorisoleirin lisäksi ystävyyden kirjaan on merkitty mm. seuraavaa:

Huhtikuussa Järvenpäässä käväisi Vácin Unkari-Suomi seuran lähetystö, kesäkuussa Hanasaassa pidetyn Suomalais-Unkarilaisen ystävyyskaupunkikokouksen jälkeen Vácin pormestari *Fördos Attilan* johdolla viisihenkinen delegaatio kunnioitti Järvenpäättä vierailullaan, elokuussa JäPSin 01- ikäluokka isännöi FC Vácin samanikäisiä junioreja ja JäPSin nollakakkoset piipahtivat pelireissulla Unkarissa viikkoa aiemmin. Syyslomaviikolla, lokakuussa reilun 40 hengen kokoinen JäPS 00- ja 99-ikäluokkajoukko leireilee Vácissa ja nuorisovaihdon veteraanit tapaavat toisiaan samassa paikassa.

Kun tähän lisätään seurakunnan aktiivinen rooli muutamane matkoineen ja lukuisat yksityishenkilöiden vierailut Váciin, niin paremmasta ei väliä.

Erityisen mielenkiintoista on jalkapallonuorten huimasti lisääntynyt yhteistyö joka jatkuu vilkkaana myös tulevana kesinä. Onpa kuulunut huhuja myös seurojen virallisesta pelaajavaihdostakin. Saapa nähdä!

Jari Ahola
nuorisopäällikkö

Kuva: Unkari - Tonava kaunoinen

HUNGARORING, SUOMALAISTEN KOTIRATA FORMULAYKKÖSISSÄ

Budapestin kainalossa, Mogyoródin kylässä sijaitseva Unkarin F 1 -rata on halvin ja kenties helpoin tapa kokea moottoriurheilun kuningaslaji livenä. Suomalaiskatsojien innostus lajia kohtaan on taas selvässä nousussa Kimi Räikkösen paluun myötä. Ensi kesänä on mahdollisuus päästä näkemään kenties jopa kolme meikäläistä samaan aikaan radalla, mikäli huhut Valtteri Bottaksen Williams-sopimuksesta pitävät kutinsa ja Suomussalmen Hessu jatkaa Catherhamin leivissä.

Alla muutamia hyödyllisiä vinkkejä formulafaneille...

Kuinka Budapestiin?

Malévin konkurssi jätti selvän loven lentotarjontaan. Myös hintataso kohosi unkarilaisten jättäessä ilmatiet muiden hoidettaviksi. Hungaroringin aikaan, heinä-elokuun vaihteessa lennot ovat yleensä selvästi kalliimpia kovan kysynnän vuoksi. Edullisin reitti on välilaskulento, joka tosin vie enemmän aikaa kuin hyppy suoraan Helsingistä Budapestiin.

Kun valitsee seisahduksen oikein, pystyy tutustumaan samalla myös toiseen kohteeseen. Esimerkiksi puolalaisen LOT-yhtiön lennolla voi Varsovan kuusituntisen käyttää mainiosti hyödykseen. Lentokenttäbussi, numero 175 vie matkaajan näppärästi halki ydinkeskustan päätepysäkilteen, viehättävään vanhaan kaupunkiin, jossa muutama tunti tuntuu pikemminkin liian lyhyeltä kuin pitkältä.

Puolan pääkaupunki on hintatasoltaan varsin edullinen.

LOTin lisäksi Air Balticin lennot Riian kautta kuuluvat halvimpiin vaihtoehtoihin.

Samalla voi kokea myös potkurikoneen kyydissä ikään kuin historian havinaa.

Lentohintoihin, niin suoriin kuin välilaskuvaihtoehtoihin, vaikuttaa toki se milloin siirtyminen Budapestiin tehdään. Mitä kauempana kisaviikonlopusta lähdetään ja palataan, sitä huokeammin matkan taittaa.

Missä majoittua?

Veljeskansamme pääkaupunki tarjoaa monenmoista yösijaa sinne suuntaavalle. Valittavana on huippuhintaisia luksushotelleja ja huokeampia vaihtoehtoja niille, jotka viitsivät asettua hieman ydinkeskustan ulkopuolelle. Sijainti ei sinänsä ole ongelma, jos etsii majapaikan erinomaisesti toimivan joukkoliikenneverkon läheltä, esimerkiksi jonkun metroaseman liepeiltä. Budapestin metro kun on erinomainen väline vaihtaa maisemaa ja paikkaa.

Netin kautta on perin helppo etsiä omalle lompakolleen sopiva paikka levähtää. Erinomainen ja edullinen hotelli Budapest, neljän tähden tasoinen, löytyy Budan puolelta läheltä maanalaisen pysäkkiä ex Moszkva térillä.

Ratikalla pääsee aivan hotellin eteen.

Viime kesänä kahden hengen huoneen hulppealla näkymällä Tonavalle, Parlamenttitalolle ja Kalastajalinnakkeelle sai alle 50 eurolla.

Kuinka Mogyoródiin?

Jos majoittuu Budapestissa, on siirtyminen F1-areenalle melko lailla helppoa keinolla kuin keinolla. Mukavuudenhimoiselle paras vaihtoehto on taksi, mutta siitä saa toki maksaakin, vaikka taksifirmoilla on erilaisia tarjouksia kyydeille. Jos haluaa päästä halvalla, voi myös

suosia julkisia kulkuneuvoja. Metrolla pääsee lähelle Arpádin siltaa, josta kisalipun haltijoille ilmaiset bussit lähtevät kohti Mogyoródiá. Busseissa on tosin kuumaa ja ahdasta: istumapaikan saaja on onnekas, ja varsinkin paluumatkalla hajujen maailma on vähintään mielenkiintoinen. Taksin parasta antia on, että sillä pääsee portille saakka, sillä kuumalla ilmalla mäkisessä maastossa kohti katsomoja käy työstä. Bussin päätepysäkiltä kävelymatkaa tulee reippaasti lisää. Kolmaskin vaihtoehto löytyy: Punaisella metrolla Örs Vezer Térille, linjan päätepysäkille ja sieltä HÉV-junalla Mogyoródiin. Tämä tarjoaa eksotisen kokemuksen kotoisan VR:n hiljaisiin juniin tottuneille, sillä vanhat junat ääntävät melko kovasti. Mogyoródin asemalle voi kävelläkin, mutta myös bussikytyi keskusta radan lähelle on tarjolla, ja sitä kannattaa käyttää, jos ei erityisemmin pidä patikoinnista. Varsinkin paluumatka vaatii pitkää pinnaa, mutta kuumen kisan jälkeen harvempi jaksaa enää riehua. Vaikka tämä saattaa kuulostaa taksimainonnalta, tulimme itse käyttäneeksi julkisia joka matkalla radalle ja sieltä pois, ja hengissä ollaan vieläkin, radalle kulminenkin on siis osa kokonaisuutta.

Muita huomioita ja vinkkejä

Formulakisa on elämys, joka kannattaa kokea, ainakin kerran elämässään. Jo moottorien luoma äänimaailma on jotain erityistä. Kannattaa kuitenkin varata reppuun omat kuulosuojaimet etenkin, jos katsomopaikka sattuu sijaitsemaan Ferrari-fanien välittömässä läheisyydessä.

Monen rakkaus lajiin näkyy siinä, ettei esimerkiksi jalkapalloon valitettavasti pe-

siytynyt väkivaltaisuus ja huliganismi näy Formulakatsomossa. Kaikki elävät innolla mukana tapahtumassa ja kannustavat usein myös kilpailevia talleja hyvässä hengessä.

Omien eväiden pakkaaminen mukaan on kätevää ja käytännöllistä. Vaikka pika-ruokaa on kiitettävästi tarjolla, välttyy turhalta jonotukselta, jos näkee vaivaa ja ottaa juomat sekä pikku purtavaa matkaan.

Kilpa-ajojen ohessa on tietysti mahdollista tehdä retkiä Budapestissa ja pääkaupungin ympäristössä. Esimerkiksi yhdistetty juna - bussi - laivamatka Esztergomiin on vallan mukava tapa viettää lomapäivä Unkarissa. Samalla kun voi näppärästi piiptaata myös Slovakian puolella Tonavan yli kävellen Parkanyyn (unk.) / Sturovoon (slov.).

"Joo utat!"

Lauri ja Jari

PIENI KYLÄ TONAVALLA

Lomamökki Unkarissa oli parikymmentä vuotta sitten haaveena, jota ei oikeastaan osannut hahmottaa, kunnes *Uhleniuksen Terttu* sai sanotuksi, että olisi mukavaa, kun olisi hammasharja Euroopassa. Siitä se alkoi. Pienten mutkien jälkeen entinen Unkarin Suomen suurlähettiläs myi unkarilaiselle yhtiölle nimeltään Ja-Ja Invest kft Honkarakenteen hirsimökin Leányfalun kylästä.

Matkaa Tonavaan on parisataa metriä ja Budapestiin 26 kilometriä. Tärkein etäisyys kuitenkin lienee etäisyys Váciin. Matkaa on kahdeksan kilometriä. Mökki hankittiin omaan käyttöön, joten sen vuokraaminen ulkopuolisille tapahtuu omin voimin, eikä minkään kaupallisen toimijan välityksellä.

Millainen kylä Leányfalu sitten on? Kylä sijaitsee Tonavan varrella vanhan Wieniin

vievän tien varrella. Sen historia ulottuu roomalaiskaudelle. Kylässä on roomalaisen rantavarustuksen rauniot. (Kuvassa myös muistomerkki, joka kertoo kyläläisten uhrit 1848 vallankumouksessa sekä 1956 kansannousussa.)

Viime vuosisadan alussa kylään rakennettiin vallasväen asuntoja lähinnä kesäasunnoiksi. Tämän päivän tunnetuin nimi lienee Dreher, jonka mekin tunnemme olueina. Komea kartano on nytkin saneerattuna kylän komistus. Vuosien saatossa kartanosta tuli pioneerileiri ja se palautui entisille omistajilleen vallan vaihdon jälkeen 90-luvun taitteessa. 60-luvun lopulla Unkarin valtiolla oli tarve kerätä kansalaisiltaan länsivaluutaa ja niin kylän takana oleva rinne kaavoitettiin unkarilaisten valuutalla ostettavaksi. Näin kylään syntyi taiteilijoiden, diplomaattien ja muiden kansainvälistä työtä tekevien ihmisten yhteisö. Tämäkin kehityksen vaihe oli pääasiassa viikonloppu ja kesäkäyttöön tarkoitettuja asumuksia. Kylään rakennettiin myös komea

maauimala terveysvesineen. Tästä ylellisyydestä voimme edelleen nauttia.

Myöskin *János Kadár* vietti kesää kylässä. Nyt kuitenkin useimmat kesäasumukset ovat muuttuneet ympärivuotisiksi lyhyen etäisyyden vuoksi.

Millaista se on kesäelämä Leányfalussa?

Pieni parin tuhannen asukkaan kylä sisältää kuitenkin kaiken tarpeellisen. Kylässä on kunnan kauppa, pari ravintolaa, terveysasema, kulttuuritalo, huoltoasema ja tietysti viinitupa. Mitä sitä tavallinen lomaviettäjä vielä osaa odottaa? Vihanneskauppias tervehtii. Apteekin rouva haluaa sanoa ”hyvää päivää”. Ja-Ja Investin toinen soittavampi osapuoli *Jani Uhlénius* voi soitella kulttuuritalossa. Kylässä on myös konditoria heikon luonteen varalle. Lähes paratiisi siis. Mukavaahan siellä on ystävällisten ihmisten ympäröimänä nauttia maisemasta ja säästä.

Jaakko Kuusela

Vidám sorok - Hupinurkka

Az érdeklődő gyerek

- Tibike, miért állsz behunytt szemmel a tükör előtt?
- Azt szeretném megtudni, milyennek látszom, amikor alszom.

Kiinnostunut lapsi

- Tibike, miksi seisosz silmät kiinni peilin edessä?
- Haluan tietää, miltä näytän, kun nukun.

∞∞∞∞

Álláthangok: Az óvodában megkérdezi az óvónéni:

- Mit mond a tehén?
- Múú.
- Mit mond a malac?
- Ui, ui, uíííí.
- És az egér?
- Klikk.

Eläinten ääniä: Päiväkodissa hoitotäti kysyy:

- Miten lehmä sanoo?
- Muu.
- Mitä sika sanoo?
- Ui, ui, uiiii.
- Entä hiiri?
- Klikk.
-

Jaakko Kuusela:

SAIN UPEAN MAHDOLLISUUDEN VIERAILLA...

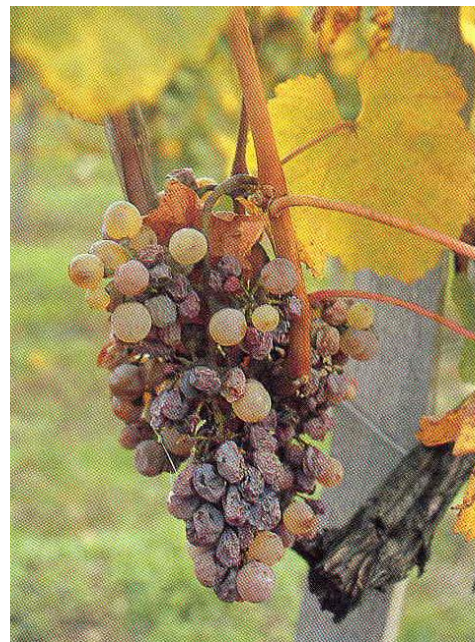
...Unkarissa eduskunnan puhemiehen vannedessä. On mielenkiintoista katsella ympärilleen ikäänkuin peilin toiselta puolelta. Vierailimme Geresdlakissa. Se on pieni kylä lähellä Pécsiä. Se on pieni kylä, jossa asuu saksalaisperäistä väkeä. Kylässä kaikki puhuvat saksaa. Siellä on myös suomalainen kolonia parinkymmenen asumuksen verran. Suomalaisen yhteisön puhemiehenä on *Mauri Vänskä* ja osa asuu Unkarissa ympäri vuoden ja osa syksystä kevääseen.

Vierailuun Pécsissä kuului tutustuminen uuteen hienoon konserttisaliin, jota esitteli Lappeenrannan ja Pécsin kaupunginorkesterien kapellimestari *Tibor Bogányi* ja kirjastoon. Molemmat on rakennettu EU-rahoilla kulttuuripääkaupunkihankkeina. Unkari on muuten suurin EU-tukien saaja, vaikka maan hallitus väittääkin EU:sta olevan vain haittaa. Kaupungissa on myös saneerattu Szolnain keramiikkakortteli upeaksi nähtävyydeksi. Illallisella, jonka isäntänä oli parlamentin edellinen puhemies *Katalin Szili*, tapasimme myös Unkari-Suomi seuran paikalliset voimahahmot *Anja Haaparannan* ja *József Véghin*.

Siófokissa osallistuimme pienen hetken myös suomalais-ugrialaisten kansojen maailmankonferenssiin. Osallistujina oli kahdestakymmenestäviidestä kansasta, joista vain kolmella on oma valtio. Lähes kaikki muut ovat Venäjän sisällä, eikä se mitenkään erityisesti suojele näiden kulttuurien säilymistä. Puhemies *Eero Heinäluoma* kutsui kongressin kolmen vuoden

päästä Suomeen ja Lahteen. Virallisen vierailun päätteeksi nautimme työlounaan parlamentin puhemiehen kanssa. Puhemiehet kertoivat parlamenttien näkemyksistä kahdenvälisiin ja kansainvälisiin kysymyksiin. Puhemies *László Köverin* esityksessä kävi selvästi ilmi se, että Unkarin parlamentissa oleva yhden puolueen ylivalta vaikuttaa merkittävästi sen toimintaan.

Matkan ehkä leimallisoin osa oli se, että suurlähettiläs *Jari Vilén* oli viimeisiä päiviään Budapestissa. Häntä muistettiin joka paikassa. Hän sai korkean unkarilaisen kunniamerkin puhemies Köveriltä ja myös Suomi-Unkari seura luovutti hänelle kultaisen ansiomerkin.

Kuva: Unkari - Tonava kaunoinen

LEIRIKOULU UNKARISSA

Kartanon koulun 9A-luokka odotti innolla leirikouluja. Kohteeksi oli sovittu Unkarissa sijaitseva Vác-niminen kaupunki. Matkaa varten oli kerätty varoja 7. luokasta lähtien erilaisten esitysten ja myyjäisten avulla. Tulisimme vierailemaan unkarilaisessa koulussa. Jotkut olivat tutustuneet koulun oppilaisiin etukäteen facebookin kautta ja olimme harjoitelleet musiikkiesityksenkin koululla esitettäväksi.

Saavuimme Unkariin lyhyen lentomatkan jälkeen syyskuussa 2011. Sää oli erittäin lämmin. Jouduimme matkustamaan bussilla vielä muutaman tunnin ennen perille pääsyä.

Päästyämme Váciin majoittauduimme ensiksi paikalliseen oppilasasuntolaan. Se ei ollut ehkä ainakaan omia odotuksiani vastaavan tasoinen, mutta menetteli. Jonkin ajan kuluttua lähdimme kävelemään kierroksen kaupungilla. Maisemat olivat aivan erilaisia kuin Suomessa. Paikka oli vanhanaikaisen ja kauniin näköinen. Illalla menimme vielä syömään pieneen unkarilaiseen ravintolaan.

Seuraavana päivänä vierailimme koulussa.

Musiikkiesityksemme Arpád sevedem al.p iskolánissa

Lauloimme kaksi suomenkielistä ja yhden unkarinkielisen laulun. Esitys onnistui hyvin ja sai kunnon taputukset. Unkarilaisetkin esittivät musiikkiesityksiä. Esitysten

jälkeen pääsimme seuraamaan ja vähän osallistumaankin englannintunnille. Meiltä kysyttiin erilaisia kysymyksiä ja sen jälkeen me kyselimme unkarilaisilta kaikenlaista. Ohjelmaan kuului myös tutustuminen unkarilaiseen elämään vähän tarkemmin. Jakauduimme pareihin tai pieniin ryhmiin ja lähdimme vierailemaan oppilaiden kodeissa. Kodit ja varsinkin pihat, olivat aivan erilaisia kuin Suomessa. Yhdelläkin pihalla kasvoi viinirypäleitä, päärynöitä ja muita vähän eksoottisempia hedelmiä. Seuraavana päivänä lähdimme unkarilaisen 8. luokan kanssa katsomaan Visegradin linnaa. Linnahan päästäkseen piti kävellä pitkä ja hikinen matka ylös vuorelle. Linnassa oli myös huone, jossa oli vahanukkeja ja paikka, jossa pääsi kokeilemaan jousipyssyllä ampumista. Alas tulemisen jälkeen opetimme unkarilaisia pelaamaan mölkkyä.

Eräänä päivänä lähdimme museoon, jonka nimi oli Szentendre. Siellä oli taloja, jotka esittivät vanhanaikaisia unkarilaisia tehtaita ja muita. Mielestäni paikka ei ollut erityisen kiinnostava.

Lähtöä edeltävänä päivänä menimme Budapestiin. Kiertelimme toreilla ja erilaisilla nähtävyyksillä.

Kävimme vielä Mäkkärissä syömässä, jonka jälkeen menimme katsomaan Kesäyön unelma -balettia. Se oli melko pitkä, mutta mielenkiintoinen. Budapestistä asuntolaan päästessämme kaikki vaikuttivat aika väsyneiltä, koska päivä oli ollut pitkä ja busiakin oli pitänyt odotella.

Seuraavana päivänä olikin jo aika lähteä kohti Suomea. Matka oli onnistunut ja luulen, että kaikki olivat siihen tyytyväisiä.

Sonja Ahonen

OTTEITA JULIE WICHMANNIN ARTIKKELISTA, JOSSA KERROTAAN PUSTAN PAIMENTEN ELÄMÄSTÄ 1900-LUVUN ALUSSA

” Siellä silmänkantamattomilla ruohokentillä pustan paimenet paimentavat mikä yhden isännän, mikä taas koko kaupungin laumoja. Varhaisesta keväästä syysmyöhään he elävät sillä tavoin paljaan taivaan alla, kertaakaan katon alla nukumatta, raivoavatpa kevään ahavat tai syksyn myrskyt kuinka tahansa. Pajuista, vitsoista tahi ruovoista taitavasti punottuja seinäsuojuksia he joko kuljettavat mukanaan tahi perille tultuaan laittavat sellaisia, jos läheisyydessä on aineksia. Kattoa niihin ei laiteta. Ne pystytetään milloin monihaarisiksi, milloin kaarevaksi tahi nelikulmaiseksi aitaukseksi, jonka turvissa sitten, suojausta tuulelta ja sateeltakin, nuorta karjaa ja aina kytevää tulta pidetään. Ruokatarpeiden ja vaatteiden suojelemiseksi laitetaan jo vähän katostakin, jopa pieni kojun tapainenkin. Paimenen vuoteena on paljaaseen maahan levitetty lammasnahkaturkki, sama turkki on kokoon käärittynä hänen istuimensa ja se suojelee häntä myös tuulelta, kylmältä ja sateelta, vieläpä karvapuoli ulospäin käännettynä auringonpaahteeltakin. Kattonansa tähtitaivas paimen viettää yönsä; eipä hän voisikaan jättää karjaansa yöksi yksin. Yksi paimenista valvoo läpi yön ja ymmärtää olla varuillansa jo paimenkoirien käytöksestäkin. Viisaat paimenkoirat sekä ruoskat, joiden pitkät siimat tyvestään pyörivät renkaassa, ovat paimenille hyvänä apuna.

Kun aurinko pustalla nousee, on laaja ilmapiiri yht’äkkiä yhtenä valomerenä. Vil

kas elämä syntyy kaikkialla, ja karja on heti lähdössä kiertovaellukseen paimenten ja paimenkoirien seurassa.

Auringon paahtama pusta, jossa ei näy silmänkantamissa yhtään puuta, ei ainoatakaan pensasta, on tavattoman kuuma keskipäivällä, kun näet varjossakin saattaa olla yli 40 astetta C. Silloin karja seisoo liikkumatta paikallaan. Sellaisina hetkinä näyttää kangastus ihmeellisiä kuviansa: Kaukaisia kaupunkia, kirkontorneja, vuoria, varjoisia metsiä, vilpoisia järviä. Janoinen karja ajetaan pustan porakaivojen luo ja niistä paimenet ammentavat sen vesimäärän, joka tarvitaan toistatuhattakin päätä käsittävän lauman juottamiseen.

Kuumintakin päivää seuraa viileä yö. Päivä muuttuu aivan äkkiä pimeäksi yöksi, jolloin karja kerääntyy taas leirin ympärille.

Kun aurinko laskee ja ilma äkkiä viilenee, syttyvät paimentulet, ja vaieten he syövät päivän ainoata lämmintä ateriaa. Se on turkinpippurilla höystetty hyvä liharuoka. Jo käy viinileili kädestä käteen, jo kohta piiputkin tupruavat; paimenhuilu kertoo nuoren sydämen ikävästä, kauniit kansanlaulut kaikuvat yössä toisten paimenten tarinoidessa tulen ääressä.

Usein pustalla yllättää rajuilma. Se saapuu siellä aivan äkkiävaamatta, - keskellä heileintä päivää voi tulla melkein yön pimeys, myrsky raivoaa, salammat iskevät, ukkonen jyriisee taukoamatta, rakeet hak-

kaavat tahi rankkasade valuu virtana, kunnes rajuilma taukoaa yhtä äkkiä kuin se oli noussutkin. Mutta rajuilman salamat, jyrinät ja hirvittävä sade säikyttävät eläimiä, ne hajaantuvat hullaantuneina kaikille suunnille. Hyönteisten liiaksi ahdistamina ne myös voivat tuskastua ja lähteä matkoihinsa. Silloin saavat jalat allensa sekä paimenet että koirat ja mylvinnästä, haukunnasta ja huudoista kaikuu laaja pusta, kunnes lauma on taas kerätty koon.

Paimenet tottelevat ehdottomasti isäntäpaimenta. Pustalla vallitsee heidän keskuudessaan ankara luokkaero. Ylhäisin on hevospaimen, pustan lapsista ylpein, kuuluisain unkarilaisten hevosten vartija, joka saattaa käyttäytyä koppavasti karjalammasta- ja sikopaimenia kohtaan. Sikopaimenien virkaa pidetään hyvin arvottomana. Pustalle ominaisen ”orpotytönhius”-kasvin töyhtömäinen röyhy hattunsa koristeena on ryhdikäs hevospaimen komeasti kirjaillassa viitassaan hevosen selässä hauska ilmiö.

Pustalle ei viedä lypsykarjaa, vaan lisääntyvää ja lihotettavaa karjaa. Kyläasukkaiden lypsykarjat vie kylän yhteinen paimen joka aamu lähilaitumelle. Varhain aamulla hän kulkee pitkin kylän katuja torveansa toivotellen, jolloin portit avautuvat järjestään ja lehmät lasketaan menemään. Samaten kerää sikopaimen kylän siat. Varsin tunnelmallinen on se iltahetki, jolloin karjat kellot kilisten, palaavat laitumelta ja hajautuvat kylän katuja pitkin kukin omalle kadulleen ja omalle pihalleen.”

Kuva: Unkari - Tonava kaunoinen

KAALIPATA (unkarilainen resepti)

4 hengelle

800 g hapankaalia
 500 g sianlihaa (kasleria)
 2 rkl auringonkukkaöljyä
 1 keskikokoinen sipuli
 2 tl punaista paprikajauhetta
 (1 chilipaprika)
 2 kpl laakerinlehtiä
 noin 8 kpl mustapippuria
 1 rkl suola
 vettä
 kermaviiliä tarjoiluun

Leikkaa liha noin 2x2 cm kuutioksi. Hienonna sipuli ja ruskista hieman öljyssä padassa. Ota pata pois liedeltä ja sekoita sinne hetken kuluttua paprikajauhe. Laita pata liedelle, lisää lihakuutiot, joita paistetaan sen verran, että liha vähän ruskettuu. Lisää pataan mausteet ja hapankaali sekä vettä niin paljon, että pinta nousee aineiden yli. Keitä pataa miedolla lämmöllä noin tunnin verran. Lisää kermaviili valmiiseen pataan tai suoraan lautaselle. Syö vaa-lean leivän kanssa!

Éva Elsö

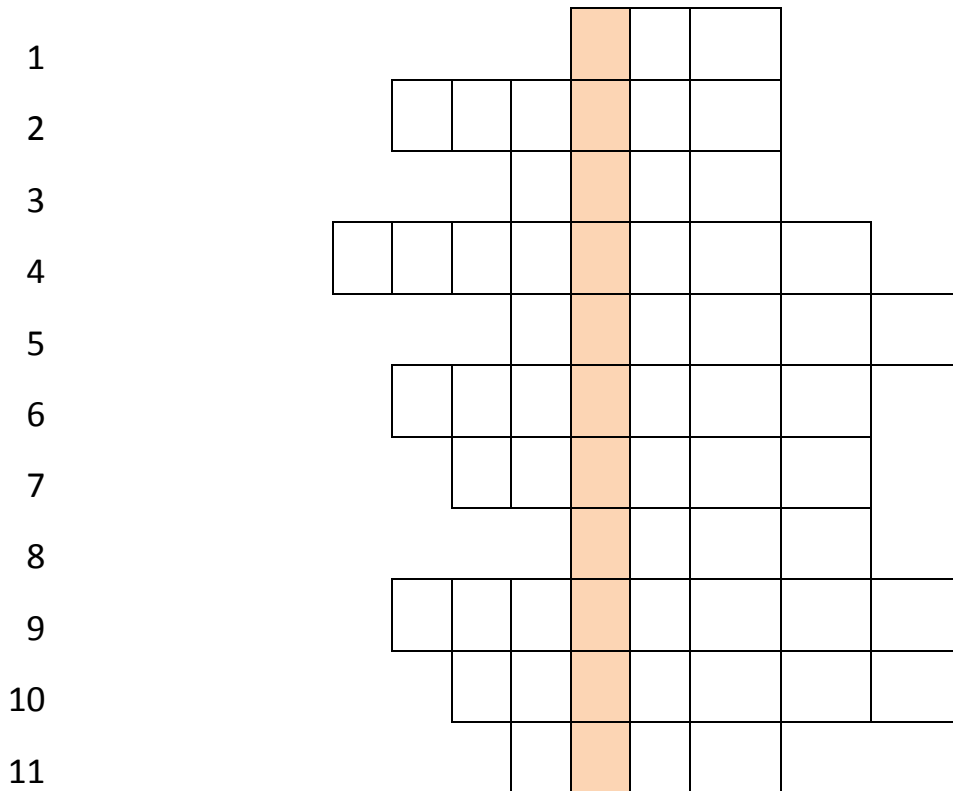
Kuva: Unkari - Tonava kaunoinen

RISTIKON RATKAISUNA SYKSYYN
(2.11.2012) LIITTYVÄ SANA

Laati *Osmo Björkman*

- 1 Ystävyyskaupunki
- 2 Hunni
- 3 Unkarinkin joki
- 4 Valuutta
- 5 Köszönöm
- 6 Mauste ja vihannes
- 7 Viinin valmistumista
- 8 Koirarotu
- 9 Kaverien kesken
- 10 Unkarin meri
- 11 Kaupungin toinen puoli

PIENI UNKARI-VISA

1. **Unkarin lipun värit ovat**
 - a) punainen –
valkoinen –
vihreä
 - b) sininen –
musta –
valkoinen
 - c) punainen – valkoinen – vihreä
2. **Unkarin kielessä sanat hal, kéz ja víz ovat suomeksi**
 - a) halla, kesä, visa
 - b) kala, käsi, vesi
 - c) halu, kesi, visu
3. **Hyvää päivää on unkariksi**
 - a) Pardon!
 - b) Egri bikavér!
 - c) Jó napot!
4. **Béla Bartók oli unkarilainen**
 - a) oopperalaulajatar
 - b) säveltäjä
 - c) nyrkkeilyn olympiavoittaja
5. **Sana csárdás tarkoittaa**
 - a) pustan kaivoa
 - b) operettiviulua
 - c) unkarilaista tanssia
6. **Mikä väitteistä ei pidä paikkaansa? Paprika on**
 - a) kotoisin Unkarista
 - b) kotoisin Etelä-Amerikasta
 - c) tomaatin ja perunan sukulainen
7. **Tisza on**
 - a) kaupunki
 - b) joki
 - c) unkarilainen automerkki
8. **Mikä seuraavista ei ole unkarilainen**
 - a) Rubikin kuutio
 - b) Ikarus-bussi
 - c) Angry Birds –peli
9. **Tokaiji on**
 - a) viini
 - b) järvi Unkarissa
 - c) unkarilainen F1-rata
10. **Unkarin tunnetuin pusta-alue on**
 - a) Budapest
 - b) Balaton
 - c) Hortobágy

Vastaukset: 1 a, 2 b, 3 c, 4 b, 5 c, 6 a, 7 b, 8 c, 9 a, 10 c

MEGRAKJÁK A TŰZET

Parlando *Sándorfalva (Csongrád m.), P.A.*

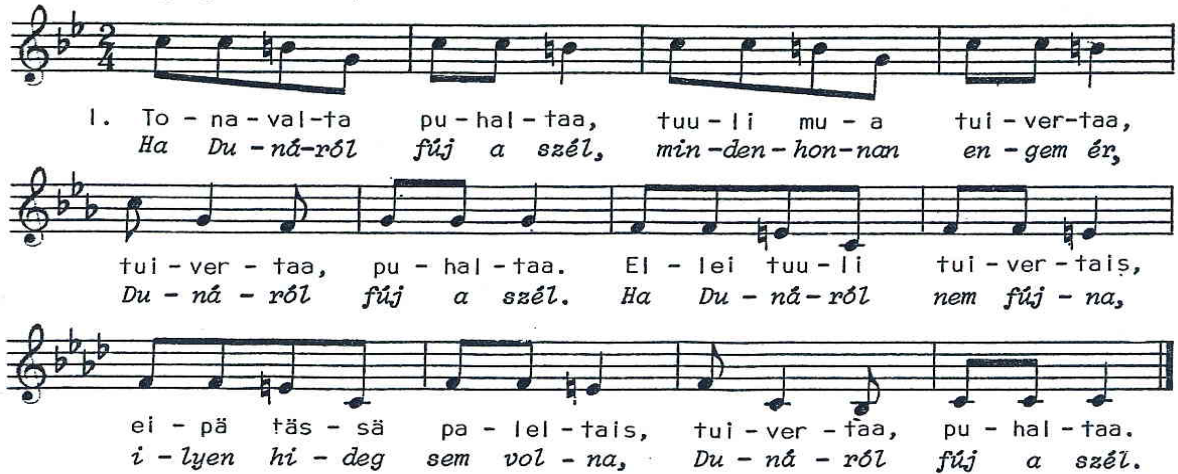
1. Meg-rak-ják a tű-zet, Mé-gis eí-a-lu-szik,
Nincs az a sze-re-lem, .. A-ki el nem mú-lik.

2. Rakd meg babám, rakd meg
Lobogó tűzedet,
Hadd melegítsem meg
Gyöngé kezeimet.
3. Szól a kakukkmadár,
Talán megvirrad már.
Isten veled rózsám,
Magad maradsz immár...
4. Szerelem, szerelem,
Átkozott gyötrelem,
Mért nem virágoztál
Minden falevelen?

TONAVALTA PUHALTAA HA DUNARÓL FÚJ A SZÉL

Tempo giusto

1. To - na - val - ta pu - hal - ta, tuu - li mu - a tui - ver - ta,
 Ha Du - ná - ról fúj a szél, min - den - hon - nan en - gem ér,
 tui - ver - ta, pu - hal - ta. El - lei tuu - li tui - ver - tais,
 Du - ná - ról fúj a szél. Ha Du - ná - ról nem fúj - na,
 ei - pä täs - sä pa - lel - tais, tui - ver - ta, pu - hal - ta.
 i - lyen hi - deg sem vol - na, Du - ná - ról fúj a szél.

2. — Tonavalta puhaltaa,
 viereeni käy makaamaan,
 tuivertaa, puhaltaa.
 Ellei tuuli tuivertais,
 eipä tässä paleltais,
 tuivertaa, puhaltaa.

3. — Enpä vierees tulekaan,
 kun en omas olekaan,
 tuivertaa tuuli saa.
 Ellei tuuli tuivertais,
 eipä tässä paleltais,
 tuivertaa, puhaltaa.

2. - Haj, Dunáról fúj a szél,
 feküdj mellém, majd nem ér,
 Dunáról fúj a szél!
 Ha Dunáról nem fújna,
 ilyen hideg sem volna,
 Dunáról fúj a szél.

3. - Nem fekszem én kend mellé,
 úgy sem leszek a kendé,
 Dunáról fúj a szél.
 Ha Dunáról nem fújna,
 ilyen hideg sem volna,
 Dunáról fúj a szél.

